

Ahmed pasa levele

(4. rész: Eger veszedelme – részlet)

A vitézzel csaknem egy időben egy lovas parasztember is érkezett a várba. Szűr volt rajta és felgyűrt szélű fekete kalap. A kezében zöld furkósbot, akkora, mint ő maga.

Mikor Dobó végzett a vitézzel, az ember leszólt a lováról egy asszonynak.

- Melyik a kapitány úr?

- Az ott, ni – mondja az asszony –, az a nagy szál úr, aki középben megyen.

Az ember leszállt a lováról. Hozzákötötte egy fához. A tarisznyájába nyúlt. Kivett belőle egy nagy, pecsétetes levelet.

Utánafutott Dobónak:

- Levelet hoztam, kapitány uram.

- Kitől?

- A töröktől.

Dobó arca elsötétült.

- Hogy merte kend elhozni?! – kiáltott az emberre. – Vagy török kend?

- Nem – feleli megszeppenve az ember. – Kálba való vagyok én, instálom.

- Tudja-e azt kend, hogy magyar embernek nem szabad az elenség levelét hordoznia?

És a katonákhoz fordult:

- Fogjátok fegyver közé!

Két dárdás katona a paraszt mellé lépett.

- Uram! – kiáltott az ember megrökönyödve. – Kényszerítettek!

- Csak arra kényszeríthettek, hogy a kezedbe vedd. Arra nem, hogy ide behozd.

És újból a katonákhoz fordult:

- Itt álljatok!

Összetrombitáltatta a vár népét, s anélkül hogy a levelet fölbon-
totta volna, összefont karral állt a hársfánál, amelyen a török fej ló-
gott. Öt perc nem telt belé, együtt volt a vár népe mind. A tisztek
Dobó körül. A katonák sorrendben. Leghátul a parasztok meg az asz-
szonyok.

Akkor Dobó megszólalt:

- Azért hívtam össze a vár népét, mert a török levelet küldött.
Én az ellenséggel nem levelezek. Ha az ellenség levelet ír, visszave-
tem. Vagy pedig a torkába verem annak, aki elém meri hozni. Csak
ezt az első levelet olvastatom el, s küldöm azonnal a királynak. Tu-
lajdon szemével láthassa, hogy itt a török: kell a segítség. Én anélkül
is tudom, hogy mi van a levélben: fenyegetés és alku. A fenyegetéstől
nem ijedünk meg. Alkuba nem bocsátkozunk. A haza nem eladó
semmi pénzben. De hát hogy tulajdon fületekkel halljátok, hogyan
szokott az ellenség beszélni, elolvastatom.

Odanyújtotta a levelet Gergelynek, aki mindenféle írást első te-
kintetre el tudott olvasni, s legtudósabb volt a vár népe között.

- Olvasd el hangosan.

Gergely egy köre állott. Feltörte a pecsétet, s kirázta a porzót a
papirosból. A levél aljára pillantott, s hangosan olvasta:

- *Küldi Ahmed pasa Kálból,*

Dobó István egri kapitánynak üdvözlét.

*Én, aki vagyok az anatóliai Ahmed basa, a hatalmas, legyőzhetetlen
császár főtanácsosa, megszámlálhatatlan és ellenállhatatlan hadának főkapi-
tánya, izenem és írom, hogy a hatalmas császár ezen a tavaszon két sereget
küldött Magyarországra. Az egyik sereg elfoglalta Lippát, Temesvárt, Csa-
nádót és Szolnokot s minden várat és várkastélyt, amely a Körös, Maros,
Tisza és Duna vidékén áll. A másik sereg elfoglalta Veszprémet, Drégelyt,
Szécsént és az egész Ipoly mentét, s ezenkívül levért két magyar sereget.
Nincs erő, amely nekünk ellenállhatna.*

És most ez a két diadalmas sereg Eger vára alatt egyesül.

*A hatalmas és legyőzhetetlen császár akaratából intelek titeket, hogy
őfelségének ellene szegülni ti se merjete, hanem engedelemre hajoljatok, s
amely basát én küldök, beeresszétek, Eger várát és városát neki átadjátok.*

- Hogy a fenébe ne! - zúgták mindenfelől. - Ne olvasd tovább!
Eb hallgassa.

Dobó azonban csendességre intette őket:

- Csak hallgassátok a török muzsikát. Igen szép, mikor ilyen fennen szól. Olvasd csak tovább!

- Ha engedelmesek lesztek, hitemre mondom, hogy se magatoknak, se jószágotoknak bántódása nem lesz. A császártól minden jót nyertek, s olyan szabadságban tartalak benneteket, mint a régi királyaitok.

- Nem kell török szabadság! - rikoltott közbe a fakezű Cecey. - Jó nekünk a magyar is!

Amire mindenki nevetett.

Gergely folytatta:

- És minden bajtól megoltalmazlak benneteket...

- Azér gyűnnek, hogy oltalmazzanak! - rikoltott Pető Gáspár.

Mindenki nevetett, maga a levélolvasó is.

Csak Dobó állott komoran.

Gergely tovább olvasott:

- Erre adom hiteles pecsétemet. Ha pedig nem engedelmeskedtek, a hatalmas császár haragját vonjátok fejetekre, s akkor mind magatok, mind gyermekeitek valamennyien halállal pusztultok el. Azért hát nekem azonnal feleljetek!

Haragos zúgás volt a felelet.

- A teremtésit a hatalmas császárájának! Iszen csak ide gyűjjön!...

Az arcok megvörösödtek. A legjámborabb embernek a szeme is tüzet hányt.

Gergely visszanyújtotta a levelet a kapitánynak. A zajgás elcsöndesült.

Dobónak nem volt szüksége kőre állnia, hogy kilássék a csoportból. Magas, öles ember volt. Ellátott mindenkinek a feje fölött.

- Íme - mondotta acélos, de keserű hangon -, ez az első és utolsó levél, amely töröktől jött ebbe a várba, s el is olvasódott. Megérthették belőle, hogy mért jön. Szabadságot hoz karddal és ágyúval. A keresztény vérben fürdő pogány császár hozza ránk ezt a szabadságot.

Nem kell? Ha nem kell szabadság, levágja a fejünket! Hát erre válaszoljunk. Ez a válaszom!

Összegyúrta a levelet, és a parasztnak az arcába dobta.

- Hogy merted idehozni, gazember?!

És a katonákhoz fordult:

- Vasat a lábára! Tömlöcbe az alávalót!